

SELETUSKIRI

Vabariigi Valitsuse määruse „Vabariigi Valitsuse 26. aprilli 2004. a määruse nr 134 „Alkoholi määramise, kirjeldamise ja müügiks esitlemise nõuded“ muutmise“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Vabariigi Valitsuse määrus kehtestatakse alkoholiseaduse¹ § 4 lõike 2 alusel.

Vabariigi Valitsuse määruse „Vabariigi Valitsuse 26. aprilli 2004. a määruse nr 134 „Alkoholi määramise, kirjeldamise ja müügiks esitlemise nõuded“ muutmise“ eelnõu (edaspidi *eelnõu*) väljatöötamise peamine eesmärk on võimaldada erinevate traditsiooniliste toodete turule pääs. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1308/2013² ei ole täpselt reguleeritud teatud alkoholsete toodete (nt mõdu) olemus ning see on jäetud liikmesriikide sisustada.

Vabariigi Valitsuse 26. aprilli 2004. a määruses nr 134 „Alkoholi määramise, kirjeldamise ja müügiks esitlemise nõuded“ (edaspidi *määrus*) tehakse vajalik muudatus selleks, et edaspidi ei välistataks traditsiooniliste tootmisviisidega toodetud toodete, nagu traditsiooniline mõdu, turulejõudmist 2006. aastast sätestatud etanoolisisalduse mahuprotsendi piirangu kehtestamise tõttu.

Muudatuse vajadus on tingitud olukorrast, kus Eesti eri väiketootjad ei saa sarnaselt teiste Euroopa Liidu (edaspidi *EL*) liikmesriikide alkoholitootjatega tulla turule traditsiooniliste toodetega, sest kategooriale „muu alkoholne jook“ on sätestatud piirang, et selline jook võib olla kuni 15- (kaasa arvatud) mahuprotsendise etanoolisisaldusega. Näiteks on traditsiooniline mõdu kääritatud meejook, mille põhikoostisosad on mesi, vesi ja pärm. Etanoolisisaldus mõdus oleneb eelkõige kääritamisprotsessist ja kasutatavast pärmist, kuid traditsioonilist valmistamisviisi kasutades võib etanoolisisaldus seal ületada ka praegu lubatud 15 mahuprotsendi piiri.

Võttes arvesse asjaolu, et EL-i õigusaktides ei ole täpsustatud kategooriale „muu alkoholne jook“ sätestatud piiranguid etanoolisisalduse kohta, siis ei ole põhjendatud neid sätestada ka Eesti alkoholitootjatele. Näiteks aitab kangemate toodete, milleks on ka mõdu, tootmise võimaldamine kaasa ekspordi edendamisele, kohaliku tooraine väärimisele ning uuenduslike toodete väljatöötamisele. Seega piirab lubatud etanoolisisalduse nõue eelkõige traditsiooniliste toodete turulejõudmist. Tegemist ei ole küll tihti tarbitavate tooteliikidega, kuid kehtestatud nõue seab kohalikud joogitootjad võrreldes teiste liikmesriikide joogitootjatega ebavõrdsesse olukorda. Näiteks on riikliku alkoholiregistri andmetel Eesti turul registreeritud 21 mõdutoodet, millest kaheksa on valmistanud kohalik tootja.

Määruse muudatus panustab Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030 (PõKa 2030)³ tegevussuunda nr 5 „Põllumajandussaaduste tootmine, väärimine, turustamine“, et Eesti toiduainesektor on konkurentsivõimeline nii sise- kui ka välisurul.

Määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi põllumajanduspoliitika osakonna peaspetsialist Madis Võikar (625 6288, madis.voikar@agri.ee) ning põllumajanduspoliitika osakonna toidusektori ettevõtluse arendamise valdkonnajuht Janeli

¹ RT I, 28.09.2023, 1

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu [määrus \(EL\) nr 1308/2013](#), millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 671–854).

³ Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030 on kättesaadav aadressil <https://www.agri.ee/pollumajanduse-ja-kalanduse-valdkonna-arengukava-aastani-2030>.

Tikk (625 6299, janeli.tikk@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määrase eelnõule on teinud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna nõunik Diana Rammul (diana.rammul@agri.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Heleri Piip (625 6165, heleri.piip@agri.ee).

Eelnõus kavandatakse määrase redaktsiooni RT I, 02.04.2019, 4 muudatust.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõuga muudetakse määrase § 13 lõike 1 sõnastust. Uue sõnastuse kohaselt on muu alkohoolse joogi etanoolisisaldus 1,2–22 (kaasa arvatud) mahuprotsenti. Kehtiva määrase kohaselt peab see jääma vahemikku 1,2–15 (kaasa arvatud) mahuprotsenti. EL-i õigusaktides ei ole eraldi sätestatud muu alkohoolse joogi etanoolisisaldust, küll aga on sätestatud täpsemad nõuded veinitoodetele⁴ ning piiritusjookidele⁵. Alkoholiseaduse § 2 lõikes 6 on sätestatud, et lahja alkohoolne jook on alkohoolne jook etanoolisisaldusega kuni 22 (kaasa arvatud) mahuprotsenti. Samal ajal ei ole aga määrases sätestatud mahuprotsendi piiranguid õllele ega ka siidriks, mida üldiselt loetakse samuti lahjaks alkoholiks. Seega on tekkinud olukord, kus lahjaks alkohoolseks joogiks loetakse jook, mille etanoolisisaldus võib olla kuni 22 (kaasa arvatud) mahuprotsenti, kuid samas ei või muu alkohoolse joogi puhul toota jooki, mille etanoolisisaldus jääb vahemikku 16–22 (kaasa arvatud) mahuprotsenti, kuhu liigitub muuhulgas traditsiooniliselt toodetud mõdu.

Näiteks on Poolas EL-is garanteeritud traditsiooniliste toodetena⁶ registreeritud sellised mõdud, nagu „Póltorak staropolski tradycyjny“⁷ ja „Dwójniak staropolski tradycyjny“⁸, mille lubatud etanoolisisaldus jääb vahemikku 15–18 mahuprotsenti.

Kui suurendada muu alkohoolse joogi lubatud etanoolisisalduse mahuprotsenti, loob see võrdsed võimalused Eesti joogitootjatele nii siseturul kui ka välisturgudel, samuti aitab kaasa kohaliku tooraine väärimisele. Näiteks saab tuua Eesti meetootjad, kelle toodang on mõdu valmistamisel üheks põhiliseks koostisosaks. Kuna traditsioonilisi tooteid, milleks on ka mõdu, mujal EL-is tarbitakse ning selliste toodete tootmiseks on seal olemas ka turg, võimaldaks muudatus suurendada nende toodete eksporti.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrasega (EL) nr 1308/2013.

Eelnõus nimetatud Euroopa Liidu õigusaktidega saab tutvuda Euroopa Liidu õigusaktide andmebaasis aadressil <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html>.

4. Määruse mõjud

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 lisa VII osa II, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 671–854).

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2019/787, milles käsitletakse piiritusjookide määramist, kirjeldamist, esitlemist ja märgistamist, piiritusjookide nimetuste kasutamist muude toiduainete esitlemisel ja märgistamisel, piiritusjookide geograafiliste tähistega kaitset ning põllumajandusliku päritoluga etüülalkoholi ja destillaatide kasutamist alkohoolsetes jookides ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 110/2008 (ELT L 130, 17.05.2019, lk 1–54).

⁶ Kvaliteedimärgid on kättesaadavad aadressil <https://www.agri.ee/maaelu-pollumajandus-toiduturg/pollumajandus-ja-toiduturg/kvaliteedimargid-ja-toidumargised>.

⁷ Nimetuse *Póltorak staropolski tradycyjny* kohta käiv info on kättesaadav aadressil <https://ec.europa.eu/agriculture/eambrosia/geographical-indications-register/details/EUGI0000014057>.

⁸ Nimetuse *Dwójniak staropolski tradycyjny* kohta käiv info on kättesaadav aadressil <https://ec.europa.eu/agriculture/eambrosia/geographical-indications-register/details/EUGI0000014059>.

Eelnõus kavandatava muudatuse tulemusena suurendatakse muu alkohoolse joogi etanoolisisalduse mahuprotsenti, et luua Eesti joogitootjatele võrdsed võimalused sarnaselt teiste liikmesriikide joogitootjatega. Võttes arvesse asjaolu, et mujal EL-is ei ole muu alkohoolse joogi etanoolisisalduse kohta piiranguid seatud, ning on liikmesriike, kes on lubanud oma turule kõnealuseid traditsioonilisi tooteid, parandab Eestis etanoolisisalduse piiramise leevendamine ekspordivõimalusi, loob paremad võimalused kohaliku tooraine väärindamiseks ja uute toodete turustamiseks ning kõrvaldab selle kaudu võimaliku turutõkke. Seega on muudatusel positiivne majanduslik mõju Eesti ettevõtjatele, sest neile luuakse võimalused, mis on teistel EL-i riikide ettevõtjatel kogu aeg olemas olnud. Eelnõu ei avalda olulist negatiivset mõju rahvatervisele, sest selliste toodete, nagu mõdu, eeldatav sihtrühm on väike – peamine sihtrühm on restoranid, mitte aga jaeketid. Seega avaldab eelnõu peamiselt mõju majandusvaldkonnale, mille kaudu mõjutatakse ka vähesel määral tööturgu ja regionaalarengut (loob eeldused töökohtade loomisele maapiirkondades). Mõju ei avaldu muudele sotsiaalvaldkonna teguritele ning loodus- ja elukeskkonna valdkonna teguritele.

Kuna määrusel puudub oluline mõju, ei ole vaja koostada Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri“ § 65 lõike 2 kohast mõjude analüüsi.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne lisategevusi, samuti ei teki määruse rakendamisega kulusid riigieelarvesse. Põhjusel, et määruse rakendamisega kaasneb positiivne majanduslik mõju (vt p 1 ja 4), võib muudatuse rakendamisega kaasneda pikema aja jooksul ka mõningane lisamaksutulu.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumile, Rahandusministeriumile, Siseministeriumile ning Sotsiaalministeriumile.

Eelnõu saadetakse arvamuse avaldamiseks Eesti Väikepruulijate Liidule, Alkoholitootjate ja Maaletoojate Liidule, Eesti Veinitee MTÜ-le, Eesti Viinamarjakasvatajate ja Veinivalmistajate Liidule, Eesti Õlletootjate Liidule, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskojale, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Eesti Toiduainetööstuse Liidule, Eesti Kaupmeeste Liidule, Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioonile, Eesti Linnade ja Valdade Liidule ning Eesti Maaomavalitsuste Liidule.